

РОЛЬ КУРСОВИХ РОБІТ У ФОРМУВАННІ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ

Гладкій Т.В., Ківганов Д.А., Ткаченко М.В.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

E-mail: bio@onu.edu.ua

Формування дослідницької компетентності у системі професійних компетентностей майбутніх фахівців є одним з першочергових завдань сучасної вищої освіти.

Дослідницька компетентність розглядається як інтегрована особистісно-професійна якість фахівця, яка відображає мотивацію до наукового пошуку, рівень володіння методологією наукового дослідження, особистісно-значущими якостями дослідника, зокрема такими, як інноваційне мислення, здатність до творчої та інноваційної діяльності [1, с. 10]. Шляхи її формування розкрито у працях М. Архипової, М. Бахтіна, М. Голованя, С. Ракова, С. Сисоевої та ін.

Дослідницька компетентність майбутнього фахівця відзначається такими особливостями (за А. Хуторським): 1) неалгоритмічність — полягає в тому, що студент, здійснюючи дослідження, проходить свій шлях розв’язання поставленої задачі шляхом застосування евристичних підходів, не використовуючи відомих алгоритмів; 2) поліфункціональність, універсальність і надпредметність — дозволяє студенту переносити дослідницький підхід на різні сфери діяльності та застосовувати в різних

ситуаціях; 3) багатомірність — доводиться застосуванням студентами в дослідженні аналітичних, критичних, комунікативних та інших умінь; 4) мобільність, варіативність — підтверджує її у будь-якій ситуації та на будь-якому предметному матеріалі [2, с. 27].

Як показує аналіз теоретичних досліджень та практичної діяльності, одним із найбільш дієвих засобів формування дослідницької компетентності є виконання курсових робіт. На біологічному факультеті ОНУ імені І. І. Мечникова передбачено виконання студентами комплексних експериментальних курсових робіт за дисциплінами спеціалізації відповідних кафедр.

Основними завданнями курсової роботи є систематизація, закріплення та поглиблення теоретичних знань студента, використання їх для вирішення конкретних наукових завдань, а також вдосконалення навичок аналізувати наукову літературу, узагальнювати та логічно викладати сучасний стан наукових досліджень з конкретної наукової проблеми й набуття вмінь планувати наукову роботу, проводити експеримент, математично опрацьовувати його результати та чітко формулювати висновки, виходячи з результатів власних досліджень. Реалізація цих завдань сприяє розвитку складових дослідницької компетентності у студентів.

Успішне виконання курсових робіт забезпечується їх раціональним плануванням, в якому виділяють такі етапи:

- вибір і затвердження теми роботи;
- формулювання мети відповідного дослідження;
- формулювання завдань та укладання календарного плану їх вирішення;
- опрацювання літературних джерел з досліджуваної проблеми;
- проведення експериментальних, польових або літературно-історичних досліджень і накопичення власного фактичного матеріалу за темою курсової роботи;
- науковий аналіз отриманих даних і їх статистична обробка;
- написання першого варіанта тексту роботи та подання його на перевірку науковому керівникові;
- усунення недоліків, внесення правок, доповнень, тобто формування остаточного варіанта тексту та оформлення його

згідно з вимогами до оформлення роботи;

– підготовка тексту доповіді та ілюстративного матеріалу до захисту на кафедрі;

– захист курсової роботи.

Нами приділяється багато уваги формулюванню чітких вимог до курсових робіт. Для цього були розроблені методичні вказівки, які попередньо обговорювались на засіданнях кафедр. Тематика курсових робіт постійно переглядається з метою урахування актуальних питань сьогодення.

Проведений нами аналіз показує, що важливо організувати ефективну взаємодію між науковим керівником і студентом на всіх етапах виконання курсової роботи. Науковий керівник консулює студента під час написання курсової роботи, зокрема: уточнює зі студентом перелік питань, які підлягають вивченню, список необхідної літератури чи інших інформаційних матеріалів, допомагає спланувати експеримент, провести аналіз його результатів та чітко сформулювати висновки. У свою чергу студент періодично інформує наукового керівника про результати роботи, усунення недоліків, на які вказав керівник, узгоджує терміни подальших досліджень. Особливу увагу науковий керівник має приділяти студентам, у яких спостерігаються труднощі в самоорганізації своєї діяльності.

Отже, в процесі виконання курсової роботи студент оволодіває системою дослідницьких умінь, які дозволяють йому самостійно вирішувати наукові проблеми, що ґрунтуються на комплексному теоретичному і експериментальному вивченні об'єкта дослідження шляхом застосування відповідних сучасних методів для отримання експериментальних даних, що мають теоретичне і практичне значення.

Література

1. Сисоева С. О. Розвиток дослідницької компетентності викладачів вищої школи: навчальний посібник / С. О. Сисоева, Л. В. Козак ; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – К. : Едельвейс, 2016 – 156 с.
2. Хуторской А. В. Дидактическая эвристика. Теория и технология креативного обучения / А. В. Хуторской. – М. : Изд-во МГУ, 2003. – 416 с.